

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af de bornholmske primærkommuner.

Fremsat den 22. oktober 1975 af *Arentoft* (FP), *Erlendsson* (FP), *Jørgen Junior* (FP)
og *Jytte Røge* (FP).

Indenrigsministeren opfordres til snarest muligt at fremsætte lovforslag om, at de fem bornholmske primærkommuner ophæves pr. 1. april 1978, og at deres rettigheder og for-

pligtelser pr. nævnte dato overføres til Bornholms amtskommune, alt dog forudsat at loven herom godkendes ved en bornholmsk beboerafstemning.

Bemærkninger til forslaget.

Danmark er overadministreret. Under nutidens trafikale og telemæssige forhold er det aldeles urimeligt at opretholde en tredelt administration bestående af stat, amter og primærkommuner. Når fremskridtspartiet får magt, som det har agt, vil partiet i første omgang inden for et år sørge for total ophævelse af amtsadministrationen over hele Danmark.

Som mandatstillingen i øjeblikket er i folketinget, er der imidlertid ingen muligheder for at gennemføre en landsdækkende administrationsforenkling. Det gælder derfor om på hvert enkelt område dog at komme nogle skridt frem for at formindske den uproduktive administrationskolos.

Nærværende forslag er et led heri ved at søge at fjerne noget af den bornholmske overadministration.

På Bornholm er afstandene så små (højest ca. 30 km) og befolkningens samlede størrelse (omkring 47.000) så beskeden, at det er fuldstændig meningsløst, at der skal være en seksdobbel kommunaladministration, nemlig foruden amtskommunens tillige fem primærkommuner. Efter forslagsstillernes mening er det hævet over enhver tvivl, at gennemførelse af retningslinien „*Én ø — én kommune*“ vil indebære fordele, der langt vil overstige de med nyordningen forbundne ulemper. Forslagsstillerne mener med andre ord, at det var en fejl, at storkommunalreformen pr. 1. april 1970 i den østligste del af landet nøjedes med at reducere 17 primærkommuner til 5. Det giver sig bl. a. ulykkelige udslag på skoleområdet, hvor kommunegrænsestregerne på landkortet har bevirket, at der må opretholdes et

skolevæsen, der er ubekvemt for børnene og alt i alt henved 10 pct. større end nødvendigt. Også på andre områder vil forslagets gennemførelse bevirke, at borgerne vil få bedre kår for færre skatteyderpenge.

De nuværende kommunalbestyrelser er valgt til 31. marts 1978. Denne dato anses derfor som en passende skæringsdag mellem den hidtidige og den nye ordning, uanset om funktionstiden for kommunalbestyrelser i det øvrige land skulle blive nedskåret, så den udløber den 1. januar 1978. Med en ikrafttræden den 1. april 1978 vil det nyvalgte amtsråd få en passende frist til at tilrettelægge forholdene for budgetåret 1979, og ved vedtagelsen i 1977 af budgettet for 1978 vil man have haft den fornødne forberedelsestid til at tilrettelægge forholdene således, at administrationen i de sidste tre kvartaler er rent amtslig. Endvidere vil der være den fornødne tid til at få vedtaget de lovændringer m. v., som bliver nødvendige for at undgå at pådrage det offentlige urimelige forpligtelser med hensyn til ventepenge og pensioner, samt til, at de administratorer, der bliver overflødige, kan indpasses i ledige stillinger — på Bornholm eller andetsteds — eller i øvrigt selv tilrettelægge deres egne forhold.

Det forudsættes, at der i den nye lov gives bestemmelser til hindring af, at nogen af de eksisterende fem primærkommuner inddrager sig på at foretage anlægsarbejder eller andre formuedispositioner, som i væsentlig grad kan anses bestemt af ønsket om at komme enhedsadministrationen af øen i forkøbet ved særligt at begunstige det lokalområde, som nu er den pågældende kommunalbestyrelses.

Forslagsstillerne har overvejet, hvorvidt tanken om „Én ø — én kommune“ bedst lader sig gennemføre ved at ophæve primærkommunerne eller ved at give Bornholm status som København og altså lade øen være én primærkommune uden for amtsinddelingen. For forslagsstillerne har der ikke været åbenbare tilskyndelser til at foretrække den ene ordning fremfor den anden, da der naturligvis i loven om Bornholms nye status må træffes en række hensigtsmæssige enkeltbestemmelser vedrørende de forhold, hvor gældende lovgivning stiller amter anderledes end primærkommuner (for eksempel vedrørende ejendomsbeskatning, skolelove og planlægningsforskrifter). Når dette er tilfældet, findes indpasningen af Bornholm i det administrative system, som landet i øvrigt må forventes at skulle døje med i flere år endnu, mest praktisk at ske ved, at alle de kommunale funktioner overføres til den ene amtskommune, som i forvejen eksisterer, og at der altså

som anført i forslagetets tekst sker en formelig op-hævelse af primærkommunerne.

Forslagsstillerne erkender imidlertid, at det i vidt omfang er en strid om ord, hvorvidt den nye Bornholmskommune skal betegnes som en amtskommune eller som en primærkommune.

Naturligvis er det af stor interesse under folketingets behandling af nærværende beslutningsforslag og af det lovforslag, der forhåbentlig bliver resultatet, at høre tekniske bemærkninger fra bornholmske kommunalfolk. Det må imidlertid erindres, at de vil være taberne, ved at antallet af stillinger, hverv og ben bliver reduceret så drastisk, som tilfældet vil være ved nedskæring af administrationen fra seks enheder til én. Derfor må det stadige svar over for lokal pression om at bremse sagen være, at lovforslaget forsynes med en paragraf om, at det alene skal træde i kraft, hvis det ved en bornholmsk beboerafstemning har fået flere ja-stemmer end nej-stemmer.